

Best geestig, maar we blijven steken bij de vraag: waarom?

TONEEL

Sontag

Frascati Producties/
Naomi Velissariou

★★★★☆

Op de speelvloer een lijsttoneel als kijkdoos. Rondom een steeds van kleur veranderend lichtpatroon en vage flarden muziek. De personages erin bewegen zich als stijfjes gemanipuleerde marionetten. De ambiance roept associaties op met de psychedelische (muziek)cultuur van eind jaren zestig. En met de mechanische elementen in het werk van theatermaakster Susanne Kennedy.

Dat de jonge Naomi Velissariou (1984) zich voor haar nieuwste project heeft laten inspireren door de spraakmakende Amerikaanse filosofe en schrijfster Susan Sontag (1933-2004) maakte al nieuwsgierig. Vormgeving en enscenering lijken een bijzondere kijk te beloven op karakter en werk van een vrouw die, met name door haar scherp geformuleerde essays en felle politiek engagement, de status van geweten van de VS kreeg.

In 'Sontag' staat de denkwereld van het titelpersonage centraal. In haar hoofd gebeurt het allemaal. De rest is onbelangrijk. Dat wordt hier althans vrijwel letterlijk ge-

suggereerd. Deze Sontag zit frontaal en onbeweeglijk op een relaxstoel, terwijl de tekst iets anders zegt. Bijvoorbeeld, dat zij van een afgesproken essay vlak voor de deadline nog geen letter op papier heeft, maar dat de tekst de volgende seconde wel in de mailbox van de redacteur ligt.

Allicht dat het essay van baanbrekende kwaliteit blijkt. Waar het over gaat, komt niet ter sprake. Het accent ligt op Sontags van-

Susan Sontag komt uit dit stuk naar voren als een bijzonder onaangenaam wezen

zelfsprekende superioriteit. En die wordt vooral geïllustreerd in haar relaties tot haar omgeving.

Tot een stuntelende en naar waardering hunkerende zoon, tot een zichzelf overschattende redacteur. Diens kunstrecensies citeert zij als een lachwekkende aaneenschakeling van clichés. Schuld

bekennen tegenover de falende zoon heet: "Ik heb jou te hoog ingeschat".

Dat is geestig, zoals superieur cynisme vaak een komische uitwerking heeft. Maar intussen wel ten koste van de ander gaat. Deze Sontag komt hieruit tevoorschijn als een uiterst onaangenaam wezen. Haar opvattingen blijven verder in het vage. En zeker het grootse falen van Sontag zelf, waaruit zij de kracht haalde zichzelf te ontstijgen. Naar eigen zeggen dé inspiratiebron van Velissariou.

Maar als de tekst (Rik van den Bos) zich juist op de onderlinge verhoudingen richt en de spelers, zoals Ingrid Wender als Sontag, niet de kracht hebben om een persoonlijkheid neer te zetten, dan blijft 'Sontag' in de vraag naar het waarom steken. Enkel in een onverwachte tussenscène waarin Velissariou zelf in glitterpakje een even radeloze als gedreven song zingt, is iets van de bedoeling voelbaar. En krijgt de vermeende verwantschap met Susanne Kennedy even een persoonlijke touch.

Hanny Alkema

Tournee tot en met 1 april.
www.frascatiproducties.nl

